

osvědčil, i rozhodl se revidovati celou svou dosavadní práci sám. Tak se stalo, že třetí oddíl nevyšel, za to se však po dlouhých letech objevila definitivní sbírka z r. 1860, která mnohý nedostatek jeho dosavadních sbírek napravila a pojala do sebe také písně nábožné, které měl Sušil přichystány pro svazek třetí.

Rok co rok vypravoval se Sušil po moravských krajích, jen aby měl jistotu, že mu nic podstatného neušlo, i když byl občas výsledkem svých výprav zklamán. Jsa zároveň hudebníkem, dovedl za jedno dvě poslechnutí zapsati text i nápěv. Půdu mu obyčejně prozkoumali napřed kněží nebo učitelé a sezvali po Sušilově příjezdu zpěváky na faru nebo do hospody. To všecko Sušilovi značně usnadňovalo práci a dovolilo mu za dlouhá léta vykonat sběratelskou práci opravdu velikou. Mělo to však také nevýhodu v tom, že zpěváci na faře a i jinde vůči knězi slova písní uhlazovali a nezpívali písní bujnějších, jaké lze slyšet při tanečních zábavách a rozličných slavnostech lidových. Odtud nedostatek písní tanečních a sborových v Sušilově sbírce i málo popisů lidových zvyků, při nichž se rozličné popěvky zpívají. Letní doba, plná práce, nebyla po této stránce nejvhodnější pro sbírání písní, Sušil však k němu mohl užívat pouze jí.

R. 1853 na jaře vyšel první sešit definitivní sbírky Sušilovy, *Moravských národních písní s nápěvy do textu vřaděnými*. V rychlém sledu následovaly další tři sešity, ale dokončení díla — pátý sešit vyšel až v r. 1856 — se protáhlo až do r. 1860, jednak proto, že Sušil ještě stále sbíral nové a nové písně, jednak pro malý zájem odběratelů, pro který prý nakladatel dokončení sbírky oddaloval.⁽²⁾ 17. prosince 1859 je datována předmluva Sušilova, kterou napsal při dokončování tisku knihy. Koncem r. 1859 nebo začátkem r. 1860 byl tisk dokončen. Zdá se však, že zatím byly rozebrány jednotlivé sešity nebo dokončením díla v jednom svazku byl o ně vzbuzen nový zájem, neboť již v r. 1860 vyšlo druhé vydání, které sice zachovává přesně rozdělení textu i nápěvů na jednotlivých stranách, ale přece jen je v textech celé znova přesázeno. Tento fakt byl dosud přehlížen, nezaznamenal jej na př. ani autor sušilovské monografie P. Vychodil (*František Sušil. Životopisný nástin od Pavla Uychodila; Brno, 1898*). Dílo tu bylo sice vydáno stejně jako ve vydání prvním, ale v textech najdeme řadu drobných odchylek, které sice opravují některé chyby a nedůslednosti Sušilovy, uvádějí však do textu zase chyby nové. Pro kritiku textu je to tedy fakt významný. Stejně i pro konečný ohlas, kterého se sbírka dočkala.

Sbírku uspořádal Sušil podle obsahu na 10 věcných skupin (srov. »Obsah«), připojiv jako skupinu XI. *Dostavky a doplňky* (v Obsahu *Dodatky a doplňky*) k písním již dříve otištěným, jako XII. *Novou sbírku*, t. j. nových 34 písní, a pod XIII. jako ukázkou čtyři písně Charvátů, usedlých na jižní Moravě. Podle nadpisů obsahuje jeho sbírka 840 písní. Ale Sušil nečísluje jedním číslem jednotlivé písně, nýbrž někde celé skupiny písní, příbuzné obsahově. Podle abecedního seznamu v sbírce má sbírka 2256 písňových textů. Jinak se počítání písní ve sbírce rozchází podle toho, jak chápeme písňovou jednotku. Naše číslování nám dalo 2361 písňových celků, ač jsme číslovali jen písňové celky v textu a ne pod čarou, kam Sušil zařadil varianty méně významné.

Pokud jde o místní rozložení nalezišť písní, ve sbírce otištěných, poučuje o něm připojený se-

na Stavovské akademii v Olomouci, z 5. I. 1842. Děkuje Šemberovi za podporu při prodeji sbírky z r. 1840, stěžuje si na špatný odbyt sbírky, která vyšla v počtu 500 výtisků, a oznamuje mu: »*Materialie pro svazek třetí mám sestaveny dílem i opsány, a hodlám svazek ten do censury brzo dáti... Třetí ten svazek, jenž ovšem nade dva dřívější jest více zajímavý, obsahujíc i obyčeje a jich vysvětlení, kromě písní 300 počtem... ale poněvadž bych 300 místo písní znova jich mohl přes pět set vydat, a poněvadž jinak se látka množí, ustanovil jsem vydati svazek nyní III. (a po čase zas IUtý), aby kniha nevzrostla velice.*«

²⁾ Podrobněji nás o tom zpravuje dopis minority Seb. Čapka Fr. Sušilovi z Prahy z června 1855: »*P. Pospíšil vydává, jak Vám jistě známo, obzor literatury a tedy se již dříve sám písemně Uinikra na Uaše písně tázal. Ten mu odpověděl, že se pro slabý odbyt s vydáním opozditi musí, tento rok (t. j. 1855 [!], pozn. vyd.) však dozajista celé vydání ukončí. P. Pospíšil řekl, žeby snad byl p. Uinikr lepší odbyt měl, kdyby svazečky nebyly tak úhledné, nýbrž raději prostější.*«